WIKIPEDIA

Spinosaurus

Tämän artikkelin tai sen osan kieliasua on pyydetty parannettavaksi.
Voit auttaa Wikipediaa parantamalla (https://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Spinosaurus&action=edit) artikkelin kieliasua.

Spinosaurus (nimen merkitys: ”okalisko”) on sukupuuttoon kuollut spinosaurien heimoon kuuluva teropodidinosaurusten suku, joka eli nykyisen Pohjois-Afrikan alueella noin 112–93 miljoonaa vuotta sitten liitukaudella Pohjois-Afrikassa.[1] *Spinosaurus*-sukuun kuuluu kaksi lajia: **S. aegyptiacus** (tyyppilaji) ja Marokossa elänyt **S. maroccanus**.

Sisällysluettelo

Ulkonäkö ja koko

Spinosaurus oli suurin teropodi ja samalla mahdollisesti suurin koskaan maalla elänyt lihansyöjä; suurempi kuin *Giganotosaurus*, *Carcharodontosaurus* ja *Tyrannosaurus rex*.[2][3] Vuosien 2005 ja 2007 arvioiden mukaan *Spinosaurus* oli noin 12,6–18 metriä pitkä ja 7–20,9 tonnin painoinen.[4] Vuonna 2018 sen pituudeksi arvioitiin noin 16 metriä pitkä ja painoksi 6,5 tonnia.[5] Spinosauruksella oli jäykkä häntä, joka oli irti maasta, mikä toimi tasapainovälineenä.[6]

Spinosauruksen kallo oli pitkä, kapea ja se muistutti suuresti krokotiilieläinten kalloa. Niiden suut oli täynnä suoria kartiomaisia hampaita ja ne olivat kevyesti sahalaitaiset.[7]

Spinosaurus

Spinosauruksen rekonstruoitu luuranko uivassa asennossa

Fossiili

Varhaisliitukausi - Myöhäisliitukausi
112–93 Ma
PreЄ Є O S D C P T J K PgN

Tieteellinen luokittelu

Domeeni:	Aitotumaiset Eucarya
Kunta:	Eläinkunta Animalia
Pääjakso:	Selkäjänteiset Chordata
Alajakso:	Selkärankaiset Vertebrata
Luokka:	Matelijat Reptilia
Ylälahko:	Dinosaurukset Dinosauria
Lahko:	Liskonlantioiset Saurischia
Alalahko:	Teropodit Theropoda
Kladi:	Tetanurit Tetanurae
Kladi:	†Megalosauroidea
Heimo:	†Spinosaurit Spinosauridae
Suku:	†***Spinosaurus*** Stromer, 1915

Katso myös

Spinosaurus Wikispeciesissä
Spinosaurus Commonsissa

Spinosauruksen erikoisominaisuuksiin kuului sen selkäpurje, joka koostui noin 1,65 metriä pitkistä selkänikamista. Nykyään oletetaan, että se käytti purjettaan haihduttaakseen lämpöä tai kerätäkseen lämpöä.[7] Se saattoi käyttää purjetta myös parittelussa.[7]

Spinosauruksen purjeesta jääneet nikamat

Löytöhistoria

Saksalainen paleontologi Ernst Strömer alkoi tehdä tutkimusmatkoja Saharan aavikolle vuonna 1910.[6] Hän haki luvan, jotta hän pystyi kaivamaan aluetta noin 200 kilometrin päästä Kairosta.[8][9] Seuraavina kuukausien aikana hän ja itävaltalainen paleontologi Richard Markgraf löysivät kymmeniä kilpikonnien ja krokotiilien jäännöksiä.[8][9] Vuonna 1912 Strömer löysi osittaisia Spinosauruksen jäännöksiä.[7] Vuonna 1915 hän kuvasi sen tieteelle Münchenissä nimellä *Spinosaurus aegyptiacus*.[2]

Spinosauruksen rekonstruktio.

Spinosauruksen kallo

Von Reichenbach rakensi Spinosauruksen luurangon heti ensimmäisen maailmansodan jälkeen Baijerin valtionkokoelmaan Müncheniin.[10]

Jäännökset kuitenkin tuhoutuivat museossa (sak. Munich’s Paläontologisches Museum) liittoutuneiden pommituksissa 2. huhtikuuta vuonna 1944 toisessa maailmansodassa.[6][11]

Spinosauruksen luuranko

Vaikka pommitukset tuhosivat suuren osan *Spinosauruksen* luista ja tietoa löytöpaikoista niin Strömer sai tehtyä hyviä merkintöjä. Myöhemmin hän julkaisi nämä merkinnät yksityiskohtaisesti.[7]

Elintavat

Aikaisemmin *Spinosauruksen* uskottiin kävelleen kahdella takaraajalla, mutta vuonna 2014 julkaistut löydöt ovat osoittaneet *Spinosauruksen* eläneen suuren osan ajastaan vedessä, ja se oli ensimmäinen tunnettu uiva dinosaurus.[12] Sillä oli lyhyet ja heikot takaraajat, joten se liikkui maalla kaikilla neljällä raajalla.[12] Spinosauruksen ravintoon uskotaan kuuluneen kaloja, mukaan lukien jättimäiset varsieväkalat, saharauskukalat ja hait.[13]

Spinosaurus populaarikulttuurissa

Spinosaurus tuli tunnetuksi *Jurassic Park 3* -elokuvassa, kolmannessa *Jurassic Park* -elokuvassa, jossa se on pääantagonisti.[14] Elokuvan näkemys *Spinosauruksesta* on kuitenkin virheellinen, koska elokuvassa sillä on pitkät ja vahvat takaraajat, ja sen nähdään kävelevän kahdella takaraajalla.[15] Tätä virhettä ei ole korjattu myöhemmin julkaistuihin *Jurassic Park* -videopeleihin. *Jurassic Park 3* -elokuvassa *Spinosaurus* esitetään lisäksi *Tyrannosaurus rexiä* suurempana ja voimakkaampana petona; yhdessä kohtauksessa ne taistelevat, kunnes *Spinosaurus* puree *Tyrannosaurus rexiä* kaulaan ja tämä menehtyy. *Jurassic World* -elokuvassa *Spinosauruksen* luurangolla on ainoastaan cameorooli. Se esiintyy myös videopelissä Jurassic World: Evolution.

Spinosauruksen vuoden 2014 rekonstruktioon perustuva veistos Museu Blaussa, Barcelonassa.

Elokuvien, videopelien ja kirjojen lisäksi *Spinosaurus* on esiintynyt jopa postimerkkinä joissain valtioissa, kuten Gambiassa, Tansaniassa ja Angolassa.

Katso myös

- Dinosaurusten koot
- Spinosaurit
- Suchomimus
- Baryonyx
- Carcharodontosaurus
- Giganotosaurus

Lähteet

1. Mathew Wedel: Spinosaurus (https://www.britannica.com/animal/Spinosaurus) *Encyclopaedia Britannica*. 24.10.2018. Viitattu 6.3.2019. (englanniksi)
2. Spinosaurus (http://www.nhm.ac.uk/discover/dino-directory/spinosaurus.html) *Natural History Museum*. Viitattu 6.3.2019. (englanniksi)
3. Joseph Castro: Giganotosaurus: Facts About the 'Giant Southern Lizard' (https://www.livescience.com/24642-giganotosaurus.html) *Live Science*. 17.3.2019. Viitattu 6.3.2019. (englanniksi)
4. Therrien, François & Henderson, Donald M.: My theropod is bigger than yours … or not: estimating body size from skull length in theropods. *Journal of Vertebrate Paleontology*, maaliskuu 2007, 27. vsk, nro 1, s. 108–115. Society of Vertebrate Paleontology. doi:10.1671/0272-4634(2007)27[108:mtibty]2.0.co;2 (https://dx.doi.org/10.1671%2F0272-4634%282007%2927%5B108%3Amtibty%5D2.0.co%3B2). Artikkelin verkkoversio (https://www.researchgate.net/publication/232687833_My_theropod_is_bigger_than_yoursor_not_Estimating_body_size_from_skull_length_in_theropods) Viitattu 23.12.2018. (englanniksi)
5. Henderson, Donald M.: A buoyancy, balance and stability challenge to the hypothesis of a semi-aquatic *Spinosaurus* Stromer, 1915 (Dinosauria: Theropoda). *PeerJ*, 16.8.2018, 6. vsk, s. e5409. PubMed:30128195 (http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/30128195). doi:10.7717/peerj.5409 (https://dx.doi.org/10.7717%2Fpeerj.5409). ISSN 2167-8359 (http://www.worldcat.org/issn/2167-8359). Artikkelin verkkoversio (https://peerj.com/articles/5409.pdf) (pdf) Viitattu 23.12.2018. (englanniksi)
6. Davidson, Susanna: *Dinosaurusten aika*, s. 174-175. Kirjalito Oy Ab, 2004. ISBN 951-28-4088-X.

7. Micheal K: *Ihmeellinen luonto: Dinosaurukset*, s. 156. Suomentanut Jenni Kovanen. Gummerus Kustannus Oy, 2004. ISBN 951-20-6547-9.
8. Spinosaurus (https://www.museumfuernaturkunde.berlin/en/spinosaurus) *Museum für Naturkunde*. Viitattu 6.3.2019. (englanniksi)
9. Cracking the code of Spinosaurus (https://www.smithsonianmag.com/sponsored/spinosaurus-lost-dinosaur-paleontology-new-discovery-great-courses-plus-180962953/) *Smithsonian.com*. 19.4.2017. Viitattu 6.3.2019. (englanniksi)
10. Bob Strauss: How Was Spinosaurus Discovered? (https://www.thoughtco.com/how-was-spinosaurus-discovered-1092033) *ThoughtCo*. 19.5.2016. Viitattu 6.3.2019. (englanniksi)
11. Rebecca Morelle: Spinosaurus fossil: 'Giant swimming dinosaur' unearthed (https://www.bbc.com/news/science-environment-29143096) *BBC News*. 11.9.2014. BBC. Viitattu 6.3.2019. (englanniksi)
12. Micheal Greshko: Fierce 'Semiaquatic' Dinosaur May Have Been an Awkward Swimmer (https://www.nationalgeographic.com/science/2018/08/news-spinosaurus-dinosaurs-buoyancy-swimming-fossils/) *National Geographic*. 17.8.2018. Viitattu 6.3.2019. (englanniksi)
13. Joseph Castro: Spinosaurus: The Largest Carnivorous Dinosaur (https://www.livescience.com/24120-spinosaurus.html) *Live Science*. 18.3.2016. Viitattu 6.3.2019. (englanniksi)
14. Derek Elley: Jurassic Park III (https://variety.com/review/VE1117798505.html?categoryid=31&cs=1) *Variety*. 17.7.2001. Arkistoitu (https://web.archive.org/web/20090221083939/https://variety.com/review/VE1117798505.html?categoryid=31&cs=1) . Viitattu 9.4.2019. (englanniksi)
15. Wendy Haney: 10 Ways The ‘Jurassic Park’ Franchise Got It Wrong (http://listverse.com/2018/07/04/10-ways-the-jurassic-park-franchise-got-it-wrong/) *Listverse*. 4.7.2018. Viitattu 6.3.2019. (englanniksi)

Aiheesta muualla

- The Guardian: Spinosaurus towers over T-rex (https://www.theguardian.com/science/2006/feb/08/internationalnews) (englanniksi)